

HRVATSKI *glasnik*

XXXII. godina, 2. broj

13. siječnja 2022.

cijena 200 Ft

Slavni križ Krista – simbol nade i zajedništva

U obnovljenoj crkvi u Martincima

3. stranica

Pod zgubitkom

4. – 5. stranica

Druženje u Mišljenu

7. stranica

Vlast i čast

Stojimo u tišini škurine s petroviskimi roditelji i s dicom, 22. decembra, u srijedu, pred vrati stana čuvarničarke, Žuže. U drugom trenutku srcedrapajuće u luft pustu jačku dica „Mennyből az angyal, lejött hozzátok”, misleći da ovo je samo predbožično presenećenje za voljenu odgojiteljicu. Idilu kvari činjenica da teta Žuža ganutljivo otpre vrata svojega stana, a na tom dvoru shranjaju se suze i na drugi obrazi. Ovo je posljedica odluke, petroviske načelnice Agice Jurašić-Škrapić o obaveznom cipljenju djelatnikov čuvarnice, kako ona tvrdi, na pritisak nekih roditeljev. Ona, u ime poslodavca mjesne čuvarnice zahtjeva od necipljenih djelatnic (od dvih odgojiteljic i jedne tetke) pristanak na vakcinu. U nastavku dvomisečne kalvarije, dvi odgojiteljice se odlučno suprotstavljaju ultimatumu. Zato i dojde zadnji dan, po zakonu, pred svetki u spomenutoj ustanovi toj odgojiteljici, ku za 21-ljetnim djelovanjem prez zahvale, prez zbogomdavanja moru nek tako krajrinuti. Nju, ka s trimi diplomami u minulom periodu odgojila je brojne hrvatske generacije i nije voljna pokleknuti se. Pokrene se peticija, ku potpiše 235 glasačev da seoska peljačica još jednoč razmotri situaciju sa ciljem kompromisa, uz mogućnosti testiranja, ali Covid-potvrde. Roditelji večera (šaka, ka ima hrabrosti protestirati suprot nasilne odredbe) nisu došli zbogomdati, nek bi željili najzad dobiti odgojiteljicu, ka je trenutačno na bolovanju. Mladja kolegica Dora, ka se takaj nij' zadrhtala pred zapovidom poslodavca, u medjuvrimeu je prebolila Covid19 i dala otkaz. Kako nelogično, da necipljena nije dobrodošla u čuvarnicu od 3. januara, ali u toj istoj ustanovi mora ostati i s djelom ispuniti vrime otkaza, od poldrug miseca. Dvojezična škola Petrovoga Sela je uprav tako u šlamastiki. Otud su tri pedagogi (dvama hrvatski, domači školniki) „poslani”, na ferije od ljetodan prez plaće. Pred kratkim došlo i pismo od ministarstva, Covid-potvrde su još uvažene do valjanosti, tako se jedna školnikovića vrati na nastavu. Po ovoj peldi, vjerojatno bi „iz višine” mogle iskati odobrenje za povratak na staro djelatno mjesto i „osramočene” odgojiteljice, kim je pak priskrbljena lekcija za cijeli žitak po Balashevićevoj štrofi: „Vlast je vlast, a čast je čast”.

Tiho

Glasnikov tjedan

I Hrvati u Mađarskoj su svjedoci jezičnog zatiranja hrvatskoga jezika od pedesetih do početka devedesetih godina, od južnoslavenskog i srpskohrvatskog do hrvatskosrpskog. Rijetki su se intelektualci iz njihovih redova držali i znali „hrvatski jezik”. I nisu pisali srpskim jezikom i ćirilničnim pismom stvarajući time pomutnju u „narodu”. Ta politika ostavila je dubok trag sve do danas u generacijama koje su izlazile iz škola u kojima se podučavao južnoslavenski, srpskohrvatski ili hrvatskosrpski, te kultura i povijest s istim pridjevima. Danas je više nego ikad bjelodano kako bez jasne jezične politike i strategije službene uporabe hrvatskog jezika i pisma zajednica može teško opstati. Ništa manje nije važna ni strategija informiranja na hrvatskom jeziku koja je usko povezana s jezičnom i političkom strategijom kao i strategijom odgoja i obrazovanja. Čitam kako je „u višejezičnim zajednicama vrlo često problem neusklađenosti jezičnog zakonodavstva i jezične prakse. Koliko će jezična prava koristiti neka manjinska zajednica ovisi o samoj zajednici, političkoj

volji, demokratičnosti institucija i odnosu govornika prema svom materinskom jeziku. Govornici razvijaju osjećaj jezične lojalnosti. Treba više inzistirati na simboličkoj funkciji jezika kao vrijednosti identiteta”, kaže redovita profesorica na mostarskom Filozofskom fakulteta Katica Krešić. A kako poboljšati uporabu hrvatskoga jezika? Umrežavanjem govornika istog, škola, poticanjem znanstveno-istraživačkog rada, obrazovanjem nastavnika i svih sudionika institucionalnog i političkog te društvenog života manjina, obrazovanjem novinara na materinskom jeziku, obrazovanjem prevoditelja...

Tada nam neće svakodnevno „nalegati na jezik hrvatski” i nije-kati ga svojim negovorenjem i neuporabom istog ili uporabom nekih drugih jezika na hrvatskim priredbama. „Hey Siri” je tu oko nas. Kako u tom i takvom svijetu očuvati manjinski jezik? Okrenem se i oko mene je zbrka. Kafonija! Ponekad se i hrvatska riječ tu i tamo čuje... Čudom se čudim kako se za neke govori da znaju hrvatski!!! A na „hrvatskom” sam događaju, u „hrvatskim javnim prostorima”.

Kako pomoći? Neka to bude conditio sine qua non u dnevnoj komunikaciji onima koji su prvi među jednakima unutar institucionalnog okvira, koje Hrvati u Mađarskoj nazivaju „kulturnom autonomijom”.

Branka Pavić Blažetin

„Koliko će jezična prava koristiti neka manjinska zajednica ovisi o samoj zajednici, političkoj volji, demokratičnosti institucija i odnosu govornika prema svom materinskom jeziku.”

NA MOSTU GLAZBE

Gala koncert povodom obilježavanja 30. godišnjice mađarskog priznanja Republike Hrvatske i uspostave diplomatskih odnosa

Diplomatski odnosi između Republike Hrvatske i Mađarske službeno su uspostavljeni 18. siječnja 1992. godine. Povodom 30. obljetnice tog važnog diplomatskog čina kazalište Budapesti Operettszínház 25. siječnja 2022. u 18:30 sati priređuje međunarodnu operetnu galu.

Tijekom večeri u izvedbi umjetnika Hrvatskog narodnog kazališta iz Osijeka bit će izvedeni dijelovi remek-djela Imrea Kálmána, Ferenc Lehára i Jenőa Huszke, dopunjeni djelima hrvatskog opernog skladatelja Jakova Gotovca.

Hrvatsko-mađarsko prijateljstvo proslavit će se uz sudjelovanje solista Kazališta operete (Mónika Fischl, Anita Lukács, Zsolt Homonnay, Zsolt Vadász, Szilvi Szendy, Péter Laki, Viktor Dénes, Luca Bojtos) i najveće operetne hitove, poput „Délibábos Hortobágyon”, „Szép város Kolozsvár”, „Mondd el, hogy imádom a pesti nőket”, „Te rongyos élet”.

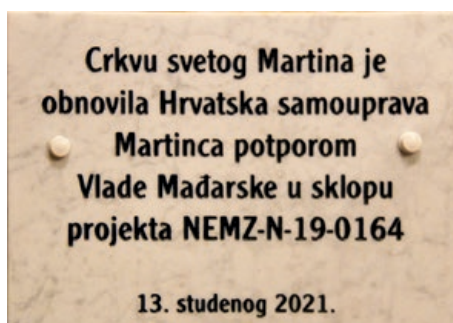
Redatelj glazbene večeri je Szilárd Somogyi, koji u potpisuje uspješne predstave „Abigél”, „Virágot Algernonnak”, „Jövőre, Veled, Itt”, „Pendragon legenda”....

U obnovljenoj crkvi u Martincima

Foto: MTI

Crkvu svetog Martina 13. studenoga 2021. obnovila je Hrvatska samouprava Martinaca uz potporu Vlade Mađarske u sklopu projekta NEMZ-N-19-0164, stoji na spomen ploči pri samom unutrašnjem ulazu u crkvu. Spomen-ploču su u sklopu svečane svete mise 13. studenoga blagoslovili martinački župnik Ilija Čuzdi i šeljinski župnik Jozo Egri u nazočnosti državnog tajnika za vjerske i narodnosne odnose Ureda predsjednika Vlade Miklósa Soltésza, generalnog konzula RH Drage Horvata, glasnogovornika Hrvata u Mađarskom parlamentu Joze Solge, predsjednika HDS-a Ivana Gugana, parlamentarnog zastupnika ovoga okruga Csaba

Nagy, predsjednice Hrvatske samouprave Martinaca Đurđe Sigečan i brojnih drugih. Svečana sveta misa služena je na hrvatskom i mađarskom jeziku. Tamburašku misu uljepšali su domaći Ženski

Sveru misu služili su Jozo Egri i Ilija Čuzdi

pjevački zbor „Korjeni“ i pečuški Orkestar „Vizin“.

Unutarnja obnova i promjena prozora u crkvi svetog Martina u Martincima ostvarena je potporom Ureda predsjednika Vlade a nositelj projekta bila je Hrvatska samouprava Martinaca. Potpora za vanjsku i unutarnju obnovu iznosi četrdesetak milijuna forinti, izjavio je državni tajnik. Martinačka župa ima ključnu ulogu u vjerskom životu hrvatskog naroda na tom području. Uz unutarnju obnovu crkve koja je sagrađena 1852. godine uređeni su krovšte i vanjska izolacija. Za sljedeću godinu se planira žbukanje i bojanje crkve izvana. Tada će ona zasjati u punom sjaju.

Branka Pavić Blažetin

Predsjednik HDS-a Ivan Gugan, državni tajnik Miklós Soltész, predsjednica HSM Đurđa Sigečan, glasnogovornik Jozo Solga, parlamentarni zastupnik Csaba Nagy

Pod zgubitkom egzistencije

Izgleda da po cijelom Gradišću većina naših pedagoga poslušno i odgovorno se je priključila cipljenju protiv betega Covid19. Kako je pak ispalo, jedino Petrovo Selo je dramatično doživjelo minule tajedne, a zašto je to bilo tako, za objašnjenje tribamo dati kronološki red događajev. Vlada Ugarske prikritila je odgovornost na poslodavce da ako oni željū, moru vlašće djelatnike obavezati na cipljenje. Gdo pak ne kani prisilno se cipiti, moru ga poslati na ljetodan ferije prez plaće, ako se i potom ne predomisli, more ostati prez djela. Nadalje, Vlada Ugarske upeljala je jur prlje u zdravstvu obavezno cipljenje za sve djelatnike, a pred koncem ljeta i za vojsku, policiju, profesionalne ognjobrancel kot i za sve školske djelatnike u ustanova državnoga održavanja. Iako u decembru još ugarski mediji lili su članke o tom, kako će 11 000 pedagoga zbog necipljenja ispasti iz sistema, na danas se je situacija ublažila. Po ministarski dozvola neki učitelji moru se vratiti najzad na djelatno mjesto i po valjanosti Covid-potvrde, ali s temeljnim razlogom. Kako smo obavješćeni, osnovnim razlogom za takovo dopušćenje ne more služiti narodnosno obrazovanje ili narodnosni odgoj. Ali da vidimo, što se je konkretno zgodalo na dvi linija pod zgubitkom egzistencije pedagoga u Petrovom Selu...

Javna tribina Seoske samouprave se je odvijala 8. novembra, u pondiljak, kade ni rič nije izgovorena o namjeri petroviske načelnice Agice Jurašić-Škrapić, ka je četire dane kasnije, med stijenami mjesne čuvarnice, najavila „da je boj“ i svi djelatnici prez izuzetka, moraju se cipiti do 15. decembra, kako je prepiseno i u zakonu za sve pedagoge na ovoj zemlji. Kako su roditelji dice u čuvarnici dočuli načelnikovu odluku, medjusobno su organizirali dogovor, čiji rezultat je bio da su na forum, 22. novembra, u pondiljak, pozvali načelnicu, ka je prez odobrenja drugih zastupnikov samouprave, samovoljno donesla ovu odluku. Od šest zastupnikov na tom spomenutom skupu nazočna je bila jedna zastupnica. U Kulturni dom, tj. u javnu zgradu, roditelji (ki su priredili ovo tanaćenje) pozvali su i mene kot novinarku. Pri ulazu, načelnica, na livoj strani osigurana s mjesnom doktoricom, a na pravoj s notarušom, nije mi dopustila nazočnost na forumu, tj. lišena sam prava informiranja. Dani su potekli, a 6. decembra, u pondiljak, u svakoj poštanskoj ladici i na petrovskoj stranici

Lipa tv-a se je našla peticija, ka je pokrenuta s namjerom skupljanja potpisov da se načelnica skupa sa zaduženimi ljudi još jednoč pregleda mogućnosti, more li se izbignuti da se tri necipljene djelatnice dopeljaju k prisili obaveznoga cipljenja i da još zadržu svoje djelatno mjesto. U medjuvrime se je iskristaliziralo da iz Dvojezične škole Petrovoga Sela isto tako, trimi moru zapokati stvari i zbogomdati odgojno-obrazovnoj ustanovi, jer se ne kanu dati zacipiti. Dokle školu je morao ostaviti i hrvatski zvanaredni društveni aktivist, njemu s pet diplomom, mjesna je načelnica ponudila djelo skrbnika za selo, s tim da bi djelao pod vedrim nebom i tod ne pači, je li cipljen, ali nije. Petrovo Selo je ostalo prez skrbnika jer krajrinuti pedagog nije se primio ponudjenoga štatusa. Kako stojimo danas? Iz trih pedagoga jedna učiteljica je mogla ministarskom dozvolom najzadstupiti u djelo s valjanom Covid-potvrdom, a za dvi diplomirane hrvatske pedagoge „još se čeka čudo“, po razni prošnja ravnateljice. Njeva zamjena pri nastavi, jedino se je mogla rješiti-

„Kako dalje čuvarnica?“ – pod tim naslovom je pokrenuta peticija

Na neslužbenom, privatnom zbogomdavanju voljene odgojiteljice

ti s ugarskimi pedagogi, a to, u jednoj Dvojezičnoj školi, zna se, kakov je pogodak.

U čuvarnici žitak dalje teče prez odstranjene odgojiteljice, ka je od 2007. do 2013. ljeta bila i na čelu spomenute ustanove. Na nje mjesto je došla domaća, friško diplomirana odgojiteljica, a mladu kolegicu ka je pred kratkim prebolila Covid19, a zatim veljek dala otkaz, necipljenu su obavezali da još mjesec i pol odradi svoje vrime. Treća djelatnica čuvarnice se je predala i

znanjem, a nismo si kanili žitak otežati nikomur. A drugo, ako naši izabrani predstavnici u Parlamentu izglasaju za sebe da oni se ne moraju obavezno cipiti, onda i nas poslodavce neka ne obvezuju - a svu odgovornost nosimo mi - onda neka nas ne silu!", glasila se tako nje replika. Po riči bizonjske načelnice Erike Márkus, ovo selo u punom statusu računa s pet djelatnikov kod Seoske samouprave, med kimi je i sama načelnica, bivša djelatnica zdravstva. Pokidob je Seoska samouprava i održavatelj ču-

uvjerenje?", postavlja se tako pitanje. S njegovimi misli se slaže i koljnofski liktar Franjo Grubić, ki pod svojom rukom ima 14 djelatnike. „Svaki je odgovoran za svoje zdravlje i svaki je cipljen od svoje slobodne volje! Ja nijednoga ne bi silio, to je već sigurno!“, ovako je zvučao koljnofski odgovor, dokle Marijana Pajrić, predsjednica Hrvatske samouprave Koljnofa, a ujedno i poslodavac Dvojezične škole i čuvarnice Mihovil Naković, slijedeće je odgovorila na naše pitanje: „Pokidob smo mogli odlučiti, mi smo se odlučili za Covid-potrvdu, a ne za obavezno cipljenje. Kod nas se je veći na cipila, ali ne svi. Ionako je teško najti delače s hrvatskim

U Dvojezičnoj školi dva hrvatski pedagogi su krajrinuti

prošla na cipljenje. Pravoda i ovde u Petrovom Selu su mišljenja podiljena. Jedna strana kaže da je dobro učinila načelnica u obranjenju zdravlja dice, a druga strana kaže da suprot svojih djelatnikov, suprot, u svojoj profesiji priznatih ljudi, ovo zganjanje, iako je po zakonu ovlašćena, ne bi smila napraviti. Zato sam bila slobodna skupasabrati u jedan buket nekoliko mišljenj drugih gradiščanskih načelnikov, poslodavcev. Seoska samouprava Hrvatskoga Židana sve skupa ima 23 djelatnike, u Općinskom uredu, mjesnoj čuvarnici, Kulturnom domu i dodatno još tehničko osoblje. Načelnik Štefan Krizmanić je odlučno izjavio da on, nikogar ne bi prisilio na obavezno cipljenje jer je svaka peršona odgovorna za se. A sila nigdar nije urodila plodom. "Ki funkcionar bi bio pripravan nadvladati pojedino peršonsko

varnice, mogla bi prepisati i za tamošnje djelatnike obavezno cipljenje, ali nije. Načelnica se je odgovorno dala cipiti, ali pretrpila je posljedice, zato je dala svakomu djelatniku slobodni izbor, hoće li svak po svojoj odluci izabrati cipljenje, ali neće. Kako doznajemo, u bizonjskoj Dvojezičnoj školi svi djelatniki su cipljeni. Kemljanska načelnica Gizella Eller nije obavezala nikogar na cipljenje, ali u svoji ustanova zahtjeva da svi djelatniki raspolažu s Covid-potrvdom. Roland Csizmazia, direktor mjesne Osnovne škole dodao je da kod njih svi pedagogi su cipljeni. Načelnica Narde, Kristina Glavanić je takaj izjavila da nikomur, nijednom djelatniku nije odredila da se cipi. „Naša čuvarnica je u održavanju Sambotelske biškupije, tako da i tod nije obavezno cipljenje“, je rečeno. Katica Konczer, četarska peljačica još i razmišljala nije od toga da vlašćim djelatnikom prepisuje obavezno cipljenje. „Ni kod prvoga, ni kod drugoga vala, nikomur ništ nisam sugerirala u svezi cipljenjem, ali kod nas su svi djelatniki cipljeni“, izjavila je četarska peljačica. I onda se moremo

zopet vratiti petrovskoj čuvarnici i s pravom se zapitati, što će biti slijedeći korak? Morat će se cipiti i necipljeni roditelji, ako kanu da njeva dica pohađaju ovu čuvarnicu? A zatim će seoska vlast zapovidati i obavezno cipljenje svakoga diteta od pet ljet starosti u ovoj ustanovi? Na svu ovu prisilu najbolji odgovor nam daje fra Mario Knezović. On je nedavno napisao u svezi s vrhunskim srpskim tenisačem Novakom Đokovićem, koga su vlasti Australije osramotili pred očimi svita, samo zbog toga jer se nije dao cipiti. Njegove riči danas, i u ovoj Pinčenoj dolini su već, nego aktualne: „Ako su savjest i sloboda postali zabranjeni i opasni, onda nema više točke. Sve je otišlo naopako i u nepovrat za ovu civilizaciju!“

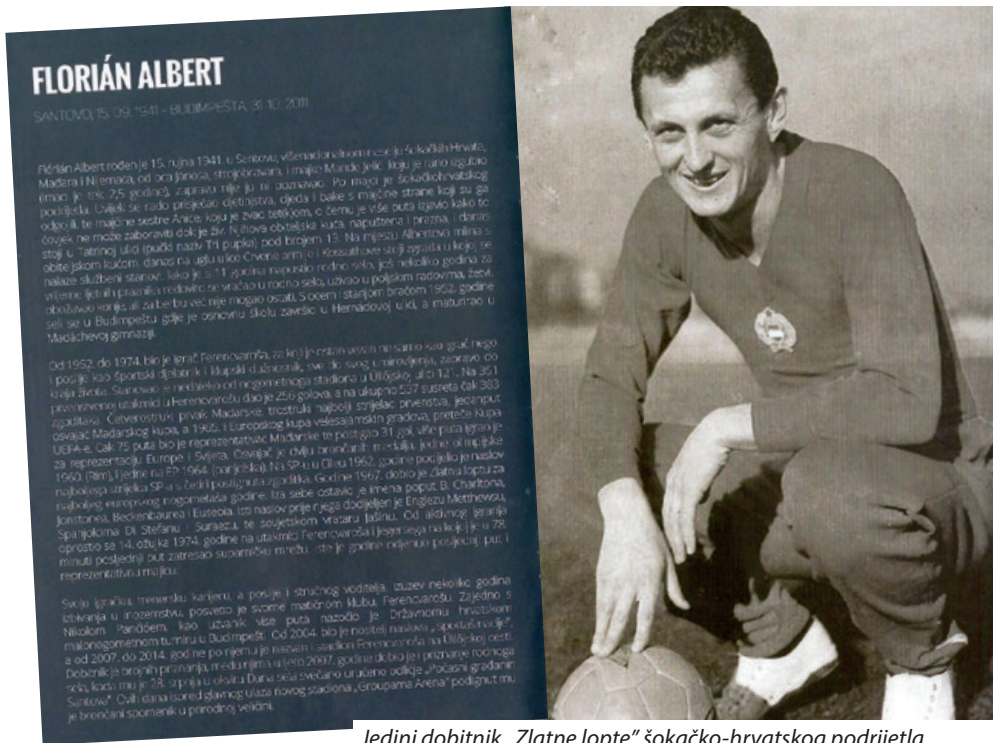
Tiho

Promotivno izdanje „Glasoviti Santovci“

Nedavno je u nakladi Državne udruge šokačkih Hrvata objelodanjeno izdanje pod naslovom „Glasoviti Santovci“. Promotivna knjižica ukratko predstavlja život i djelo 16 istaknutih osoba iz prošlosti i sadašnjosti podrijetlom iz Santova, glasovite znanstvenike, sportaše, društvene i kulturne djelatnike, umjetnike, pjesnike i pisce u razdoblju od sredine 18. stoljeća do danas. Tako su u izdanju između ostalih zastupljeni astronom Gusztáv Kondor /Krauze/, liječnik i znanstvenik István Merchenthaler, premontrejski redovnik János Pascal Arany, skladatelj Antal Farkas, skladatelj i etnomuzikolog Tihomir Vujičić, slikar János Szurcsik i liječnik József Büky. Najpoznatiji su sportaši, ne samo državnog već i svjetskog glasa, osvajači europskih, svjetskih i olimpijskih medalja. Jedan od njih je mađarski nogometni reprezentativac i jedini dobitnik „Zlatne lopte“ do danas, dugogodišnji igrač Ferencvároša Flórián Albert, po majci šokačko-hrvatskog podrijetla, zatim mađarski re-

Naslovnica izdanja

Jedini dobitnik „Zlatne lopte“ šokačko-hrvatskog podrijetla

prezentativac, petbojajac Živko Đurić (Villányi). Od santovačkih Hrvata zastupljeni su pjesnik i pedagog Stipan Blažetin, kazališni glumac i pjevač Stipan Đurić, znanstvenik, jezikoslovac, istraživač kulturne baštine i mjesne povijesti santovačkih Hrvata Živko Mandić, odvjetnik, istaknuti kulturni i društveni djelatnik bačkih Hrvata, pisac i pjesnik dr. Mišo Jelić, te pjesnik, novinar i kulturni djelatnik Marko Dekić. Dvojezično izdanje na 36 stranica formata A/5 tiskano je u nakladi od 400 primjeraka, a ostvareno potporom Vlade Mađarske putem projekta financiranog iz narodnosnog kulturnog natječaja (NKUL-KP-2021/1-001569). S.B.

GARA

Osvajači Kupa „Linjak“ u Topolju

Na poziv Sportsko-ribolovnog društva „Linjak“ ekipa garskih bunjevačkih Hrvata 23. listopada sudjelovala je na tradicionalnom ribičkom natjecanju za Kup „Linjak“ u baranjskom Topolju, prijateljskom naselju u Hrvatskoj. Pod vodstvom kapetana momčadi Franje Kubatova tročlana ekipa u sastavu Antun (Tuni) Takács, Milan Kubatov i János Fekete osvojila je prvo mjesto. Garci su bili uspješni i u pojedinačnoj kategoriji u kojoj je pobijedio János Fekete, dok su Tunika Takács i Milan Kubatov osvojili prvo, odnosno drugo mjesto u svom sektoru.

Na inicijativu mjesne Hrvatske samouprave prije nekoliko godina pokrenuto je podučavanje tambure i harmonike u Garskoj osnovnoj školi. Malu tamburašku školu financira Hrvatska samouprava Gare putem projekta (CSSP-ZENEOKTAT-2021-0143) iz Fonda „Sándor Csoóri“ Ministarstva ljudskih resursa koji je vrijedan 800 000 forinti. Podučavanje tambure i harmonike ostvaruje se u suradnji s bajsdom Osnovnom umjetničkom školom „Danubia“. Tamburu podučava učitelj tambure Attila Csurai, a harmoniku Zsuzska Markó. Tijekom godine učenici na Danu sela, kao i nekim drugim priredbama.

Županijski kulturno-gastronomski festival

Dana 4. prosinca u sklopu Županijskog kulturno-gastronomskog festivala u Mišljenu u organizaciji Hrvatske samouprave Mišljena, Udruge baranjskih Hrvata i Hrvatske matice iseljenika uz kulturno-gastronomski festival priređeni su i brojni drugi hrvatski sadržaji i popratni programi.

Marijana Balatinac i Arnold Barić

U organizaciji Hrvatske samouprave Mišljena, Udruge baranjskih Hrvata i Hrvatske matice iseljenika 4. prosinca priređeni su popratni programi uz tradicionalni Županijski kulturno-gastronomski festival koji već petu godinu za redom u Mišljenu uz pomoć tamošnje Hrvatske samouprave i Udruge „Naši ljudi” organizira Udruga baranjskih Hrvata.

Priredba se odvijala u velikoj dvorani mišljenskog Doma kulture i u šatoru koji je postavljen za ovu prigodu. Predavanje pod naslovom „Blago folklorne baštine Hrvatske” održala je umjetnička voditeljica HKUD-a „Željezničar” Katarina Horvatović. U predavanju je sudjelovala i rukovoditeljica Odjela za kulturu Hrvatske matice iseljenika Snježana Jurišić.

Ona je pozvala sve zainteresirane na sudjelovanje u školi folkloru i drugim Matičinim programima. Nakon predavanja, okruglog stola i radionica, slijedio je folklorni program u sklopu kojeg su osim zagrebačkih folklorša HKUD-a „Željezničar” nastupili garski Orkestar „Bačka”, Mješoviti pjevački zbor iz Harkanja i pečuški Orkestar „Vizin”. Orkestar „Bačku” ukratko je predstavio predsjednik Hrvatske samouprave Gare Martin Kubatov. HKUD „Željezničar” tri dana boravio je u Mišljenu, Vršendi i Pečuhu. Prvog dana srdačno su primljeni u Vršendi u tamošnjoj Šokačkoj čitaonici, gdje

Ekipa Mišljena bila je najbolja i najveselija

ih je predsjednica Hrvatske samouprave Vršende Marijana Balatinac upoznala s prošlošću sela, mjesne crkve te položajem Hrvata danas. Druženje uz bogati stol potrajalo je do kasnih sati kako bi se sljedećeg dana nastavilo u Mišljenu i u pečuškom adventskom ugođaju. HKUD je na mišljenskom nastupu izveo više koreografija, pjesme i plesovi s otoka Ugljana, pjesme i plesove Posavine te pjesme i plesove zagrebačkog Prigorja.

Snježana Jurišić iz Hrvatske matice iseljenika s folkloršima HKUD-a „Željezničar” i Marijanom Balatinac

Istovremeno se u obližnjem šatoru još od ranih poslijepodnevni sati okupljalo veselo društvo koje je uz svirku Orkestra „Vizin” nadijevalo kobasice. Ove godine pozivu na natjecanje odazvalo se osam ekipa, a neposredno prije početka folklornog programa pobjednicima su uručene nagrade. Nagrade su uručili predsjednica Udruge baranjskih Hrvata Marijana Balatinac i predsjednik Hrvatske samouprave Mišljena Arnold Barić. Okupljene je pozdravio i generalni konzul Drago Horvat. Šesto punjenje kobasica u Mišljenu okupilo je osam ekipa, a proglašene su i najbolje. Treće mjesto pripalo je ekipi iz grada Paga, drugo ekipi „Šokci”, a prvo ekipi „Stari momci”, dok je posebnu nagradu dobila ekipa „Crna banda”.

Branka Pavić Blažetin

HKUD „Željezničar”

Slavni križ Krista – simbol nade i zajedništva

Povodom 800. obljetnice prvog pisanog spomena benediktinske opatije u Keresturu je 3. studenoga 2021. u župnom dvoru ispred crkve Uzvišenja Svetog Križa podignut osvjetljeni križ. Podizanje križa zajedno s mjesnom župom inicirala je Hrvatska samouprava Kerestura, dok su financijsku potporu omogućili Koprivničko-križevačka županija, Državno tajništvo za narodnosne i vjerske odnose, te gospodarstvenici i pojedinci. Svečanom posvećenju križa prethodila je sveta misa na hrvatskom jeziku koju su predvodili molvanski župnik Zdravko Tuba, goričanski župnik Josip Drvoderić i mjesni župnik Csaba Vaslabán. Nakon podizanja vatikanske, mađarske i hrvatske zastave uvaženi su gosti, među ostalim veleposlanik Republike Hrvatske dr. Mladen Andrić, počasni konzul Republike Hrvatske u Velikoj Kaniži dr. Atila Kos, predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Guban, župan Koprivničko-križevačke županije Darko Koren, pročelnik Darko Masnec i počasni građani Kerestura prof. dr. Karlo Gadanji i dr. Erika Rac položili cvijeće ispred križa i dvojezičnog spomenika. U sklopu prigodnog programa članice mjesnog pjevačkog zbora u pratnji mladih tamburaša izvele su mađarske i hrvatske crkvene pjesme, a voditeljica zbora Eržebet Selek pročitala je priču o nastanku keresturske crkve i osvjetljenog križa na kajkavskom dijalektu koju je napisala dr. Erika Rac.

U kršćanskoj zajednici simbol križa prisutan je od samih početaka kršćanstva, a po tom svetom simbolu nazvana je i nekadašnja crkva i samostan benediktinaca koji se nalazio na brežuljku u blizini Kerestura. O tome svjedoče i spisi iz 1221. godine. I sam naziv naselja Kerestur (Križevci) krije osamstoljetnu kršćansku tradiciju. Vjernici u cijelom svijetu podižu križeve, a osim najteže Kristove patnje i pobjede života nad smrću oni imaju i osobno značenje. Novi križ u Keresturu u čijem su ostvarenju sudjelovali mnogobrojni pomagači iz dvije susjedne, prijateljske zemlje, simbolizira zajedničku prošlost i budućnost, zajedničku vjeru žitelja s obje strane granice. U takvom ozračju održano je i svečano posvećenje novog križa. U malom parku koji okružuje osvjetljeni križ podignute su tri zastave (vatikanska, mađarska i hrvatska), izvedene su tri himne, a u sklopu programa čula se hrvatska, mađarska i latinska riječ. Osvjetljeni križ ostvaren je u suradnji keresturske župe, Hrvatske samouprave i Koprivničko-križevačke županije, u čemu je veliku ulogu imao počasni konzul Republike Hrvatske u Velikoj Kaniži dr. Atila Kos.

„Posebno mi je drago što je ostvaren jedan od snova keresturskih vjernika.

Misno slavlje

U tome je uvelike pomogla Koprivničko-križevačka županija, posebno se zahvaljujem županu i pročelniku, koji su doista u svemu pomogli kao pravi prijatelji: ne samo u podizanju križa, već i u postavljanju hrvatskog natpisa na obnovljenu zgradu općine, a isto tako pomogli su i u vraćanju hrvatskog jezika u crkvu.

Zahvaljujem se i mjesnom župniku koji nas je podržao. Sve to dokazuje koliko su žitelji na obje strane granice spremni za suradnju, i oni sami znaju kako su na ovim prostorima uvijek zajedno i složno živjeli Hrvati i Mađari, što žele nastaviti i u budućnosti. Oni se istodobno nadaju da će im se ostvariti i onaj drugi san, cestovna poveznica preko Mure, to jest most“, rekao je za naš tjednik počasni konzul.

Trenutak za pjesmu

Večnost

Se kaj je večno – kre čoveka preleti
– da stiha,
da z mirom, da pak z grmlavicom i
sozom vreloom.
Samo se mi menjamo
a večen je žej
večna je soza
i večen je smeh
večen je greh
večno z mokom menjal
i večno bode sonce
z deždom par
večno bode telo
na sinokoši
počinuti štelo
i večno se bode korenje
pod zemlom borilo
večno bode cesar
početak i kraj
i večno bode kre sakog
pota
kamen i cvet
gospodar

Jolanka Tišler

Dužnosnici iz Mađarske i Hrvatske

Veleposlanik R. Hrvatske dr. Mladen Andrić i počasni konzul dr. Atila Kos u društvu predstavnika Koprivničko-križevačke županije (slijeva), Dr. Atila Kos, dr. Mladen Andrić, župan Darko Koren, načelnik Molve Zdravko Ivančan, pročelnik Darko Masnec i župnik Molve Zdravko Tuba

Osvijetljeni križ bio je želja keresturskih vjernika u slavu Isusa Krista, kako to piše na oba jezika u podnožju križa: „1996. leta juliuša na svetek Velike Gospe vu varašu Grenoble – Jezuš se pojavil jeni mami i prek nje je poručil: Naj ljudi postavljaju križe po celem svetu. Saki križ naj bude visoki 7 metri i 38 centiji. Zato tulko kaj je i negov križ stal na Golgoti 7,38 metri visoko. S temi križami koji moraju biti beli i modri – vam naglašavam kaj bom jeden den došel k vam. Moja sveta Majka bude stala pred sakem takvem križom, kak je negda stala pred mojem na Golgoti. Saki takov križ bude blagoslov Zemli i bude blagosloven z Neba do fundamenta... Sako selo, sakoga varaša de moj križ stoji bodem branil“. Papa Ivan Pavao II. 2000. godine dao je apostolski blagoslov onima koji su podigli takav križ. Križ je posvetio poglavar benediktinskog samostana iz Tihanya Jeromos Mihályi. Prigodne govore na svečanosti su uputili veleposlanik Republike Hrvatske Nj.E. dr. Mladen Andrić, župan Koprivničko-križevačke županije Darko Koren, te predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gu-

Križ u župnom dvoru

gan. Veleposlanik je u svom govoru naglasio kako mu je čast i zadovoljstvo biti veleposlanikom u Mađarskoj, koja ima toliko toga zajedničkog s Hrvatskom. Prema njegovom mišljenju takvi događaji otvaraju nadu i ufanje da se zajedništvo može graditi i dalje, a povezanost se može poboljšati, u čemu će puno pomoći i izgradnja mosta na Muri, za čije ostvarenje mnogo čine obje zemlje. Župan Darko Koren u svom govoru također je naglasio važnost povezivanja i suradnje, pogotovo u današnjim teškim vremenima: „Mi smo tu jako blizu, da je ovdje most bili bismo još bliže, ali sve je to nebitno, jer imam osjećaj da smo cijelo vrijeme zajedno. Nas impresionira kada dođemo u neku stranu zemlju u kojoj žive naši sunarodnjaci, osjećamo pripadnost, koja zapravo u svima nama budi ponos i obvezu da nastavimo raditi na povezivanju. Opterećeni smo mnogim poteškoćama od pandemije i drugih nedaća koje tište čovjeka u 21. stoljeću, ali to nas još više upućuje na zajednički rad za dobrobit našega naroda. Siguran sam

da je to još jedan poticaj za buduće zajedničke aktivnosti, koje će ići u smjeru povezivanja i boljeg života naših ljudi“, rekao je župan.

Predsjednik Hrvatske državne samouprave bio je impresioniran programom i suradnjom, te se zahvalio svim sudionicima projekta na podizanju križa, a predstavnicima matice na pomoći u jačanju hrvatskog identiteta keresturskih Hrvata. Rekao je kako će prenijeti Hrvatima vijest o tom prekrasnom projektu i savjetovati im da posjete ovaj lijep park i Kerestur. Počasni građanin profesor Dr. Karlo Gadanji mještanima se obratio na svojoj materinskoj kajkavštini naglasivši da trebaju raditi na povratku hrvatske riječi u crkvu: „V Keresturu je jako lepo, lep je te križ, lepa je cirkva, tu v cirkvi su mene krstili, tu smo se i fermale, onda mi deca išče smo znali se križati po keresturski, znali smo molitve na našem, se je zginulo. Mi to dobro znamo da jako se lefko nekaj zgine, al teško se najde, al moramo ga dale iskati!“

U sklopu suradnje s Koprivničko-križevačkom županijom u Keresturu će se ubuduće dvomjesečno održavati dvojezične mise uz pomoć svećenika iz Hrvatske, a župe će se povezati i drugim vjerskim priredbama. *Beta*

Predsjednica Hrvatske samouprave Anica Kovač osobama koje su pomogle u realizaciji projekta predala je skroman poklon

Na hrvatskoj svetoj misi u Keresturu

Predavanje dr. sc. Julije Barunčić Pletikosić „Bitka za Vukovar: Razorena kulturna dobra tijekom Domovinskog rata u Hrvatskoj” u Croatici

Povodom Dana sjećanja na žrtve Domovinskog rata i Dana sjećanja na žrtvu Vukovara i Škabrnje, Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Mađarskoj u suradnji s Hrvatskim memorijalno-dokumentacijskim centrom i Croaticom sredinom studenog u prostorijama Croatice organiziralo je predavanje dr. sc. Julije Barunčić Pletikosić pod naslovom „Bitka za Vukovar: Razorena kulturna dobra tijekom Domovinskog rata u Hrvatskoj”.

Povodom Dana sjećanja na žrtve Domovinskog rata i Dana sjećanja na žrtvu Vukovara i Škabrnje 2021. godine održane su svete mise, predavanja i kolona sjećanja. Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Mađarskoj u suradnji s Hrvatskim memorijalno-dokumentacijskim centrom i Croaticom sredinom studenog organiziralo je predavanje dr. sc. Julije Barunčić Pletikosić „Bitka za Vukovar: Razorena kulturna dobra tijekom Domovinskog rata u Hrvatskoj”. Kako je na početku svog izlaganja naglasila dr. sc. Julija Barunčić Pletikosić, Republika Hrvatska neovisnost proglašenu 8. listopada 1991. godine morala je obraniti u nametnutom i teškom ratu. Snažne napade Jugoslavenske narodne armije i srpskih postrojbi istovremeno su trpjela brojna hrvatska naselja i gradovi, posebice Vukovar, koji je potpuno razoren i okupiran od 18. do 20. studenoga 1991. Prvi oružani sukob u Istočnoj Slavoniji dogodio se 2. svibnja 1991., kad je u zasjedi srpskih ekstremista u Borovu Selu kraj Vukovara ubijeno 12 hrvatskih policajaca. Nakon toga je uslijedila masovna pobuna u naseljima s većinskim srpskim stanovništvom u vukovarskoj i vinkovačkoj općini. Tijekom opsade JNA i srpske snage neprekidno su granatirale grad iz svih raspoloživih oružja, pri čemu su korištene i zabranjene kazetne i fosforne bombe. Vukovar je napadan s kopna, brodovima JNA s Dunava i zrakoplovima, odnosno iz smjera okolnih sela naseljenih srpskim stanovništvom, vojarne JNA u Vukovaru i gradskog naselja Petrova gora, gdje je u većem broju živjelo srpsko stanovništvo, te topništvo iz Vojvodine, a kod Šida su iz Srbije u Hrvatsku gotovo neprekidno ulazile nove kolone vojnih vozila JNA. Prekretnica bitke za Vukovar bila je 1. listopada kada je JNA angažirajući golemu silu uspjela zauzeti selo Marinice i tako presjeći jedinu preostalu komunikaciju s Vukovarom. Premda je uspjela staviti u potpuno okruženje Bogdanovce i Vukovar, JNA je trebalo još više od mjesec i pol dana da slomi žilavu hrvatsku obranu. Prema nekim podacima, tijekom srpske opsade u neprijateljskom okruženju grad Vukovar, uključujući i Bogdanovce, branilo je 4020 branitelja. Nakon okupacije grada uslijedila su masovna smaknuća hrvatskih branitelja i civila te pljačka i progon civilnog pučanstva. Iz vukovarske bolnice 20. studenoga 1991. odvedeno je i na

Dr. sc. Julija Barunčić Pletikosić

ravnim stratištima ubijeno najmanje 266 osoba (ranjeni civili i branitelji te bolničko osoblje); od toga je 200 osoba, među kojima i 20 djelatnika vukovarske bolnice, ubijeno na poljoprivrednom dobru Ovčara i bačeno u iskapanu jamu. U rujnu i listopadu 1996. iz grobnice je ekshumirano 200 tijela ubijenih u dobi od 16 do 72 godine. Na području bivše Općine Vukovar otkrivene su 42 masovne i 230 pojedinačnih grobnica, iz kojih su ekshumirani posmrtni ostaci 1851 osobe od kojih su 1652 identificirane. Prema evidenciji Ministarstva hrvatskih branitelja, Republika Hrvatska još traga za 1869 nestalih i smrtno stradalih osoba u Domovinskom ratu čije mjesto ukopa nije poznato, od kojih 1128 čine osobe koje su nestale i smrtno stradale 1991./1992. Tijekom Domovinskog rata srpski agresor je potpuno razorio 100, teško ošteto 160 i lakše ošteto 140 crkvi; potpuno je razorio tri, a lakše ošteto dva svetišta; potpuno razorio 61, teško ošteto 72 i lakše ošteto 60 kapela, te potpuno razorio 6, teško ošteto 14 i lakše ošteto 26 samostana.

Kristina Goher

Dio publike

Zbogom, vjerni petroviski prijatelj u Šenkovcu Zbogom, Božo Đenadija! (1957. – 2021.)

Šenkovljanska vist, iza Božića veljek u pondiljak, hitila je nas nekolicinu u Petrovom Selu, u muku. Nas, ki smo ga mogli zvati prijateljem, podupiračem, ki smo mu mogli bezbroj puta stisnuti ruku i zahvaliti se za sve ono dobro, što je učinio za petroviske fajbegare. U 64. ljetu žitka u Hrvatskoj, naglo i neočekivano napustio nas je prijatelj Petrovoga Sela, najveći podupirač petroviskih ognjogascev, predsjednik partnerskoga Dobrovoljnoga ognjogasnoga društva u Šenkovcu, kraj Zaprešića. Božo Đenadija po prvi put je boravio u našem Gradišću 2008. ljeta, kot zapovidnik Ognjogasne zajednice Općine Brdovec, s delegacijom DVD-a iz Šenkovca, ter se je jur onda suočio s tim da petroviskom ognjogastvu tribi hitna pomoć. Kad je doznao da Petrovišćani još nimaju kip sv. Florijana, obećao je da kljetu će štatua sveca doputovati u Gradišće. Ne samo onda, nego još mnogo puta držao je svoju rič i nije samo preskrbio ognjogasna dugovanja za naše fajbegare, nego s njegovim posredovanjem su Petrovišćani povezani i s vatrogasci u dalmatinskom naseľju Dubravice, otkud je onda med svečanimi okvirima dospio u naše selo 2009. ljeta kip sv. Florijana, kot dar franjevccev s otoka Visovca. On je bio ta, na čiju inicijativu je u Šen-

kovcu pokrenuta akcija branja pinez za obnovu petroviskoga fajbegarskoga doma. S pomoću te svote se je onda ganulo veliko djelo, što je onda završeno dostojnom predajom prekrasnoga doma, 2013. ljeta. Službeni i privatni kontakti med šenkovljanskimi i petroviskimi fajbegari prerasli su u iskreno prijateljstvo, tako su npr. petroviski mladi mogli sudjelovati u Fažani na ognjogasnom taboru, šenkovljanski prijatelji boravili su na petroviskoj trgadbenoj povorki, a uz pajtaše iz Dubravica, takaj njemu zahvaljujući, na sjednici DVD-a u Šenkovcu mogli su stupiti u kontakt ognjogasci gradišćanskoga Petrovoga Sela sa slavonskimi ognjobranci Staroga Petrovoga Sela. Njegova je zasluga i to da našim čelnikom ognjogastva dodijeljena su i hrvatska stručna priznanja. On, kot glavni podupirač, velikodušni i nesebični pomoćnik naših fajbegarov, prez sumlje se je ugradio u petrovisku ognjogasnu hištoriju, u koj neće i ne smi biti pozabljen. Kod našega zadnjega razgovora bio je plan povezivanje vinarških udrugov s njegovoga kraja s jednim društvom ovde u Gradišću. Iz ovoga, prez njega, nažalost, ništ konkretnoga već nastati neće.

Ljeta 2009. u petroviskoj crikvi s domaćimi prijatelji

Na zadnjoj jubilarnoj svetačnosti u Petrovom Selu, 2017. ljeta

Na petroviski Ognjogasni dom iza Božića, veljek u pondiljak, obišena je črna zastava i na danu sprohoda, 29. decembra otpodne u 15 uri, oglašili su se u čast pokojnoga podupirača ter pajtaša i zvoni petroviske crikve sv. Petra i Pavla. Maša zadušnica za preminuloga prijatelja služiti će se 11. februara, u petak, i u našem selu. Čini mi se da za svu dobrotu i angažiranost za naše ljude, gor ne postoji hvala, a ipak sad, u ovom teškom trenutku s neizmjernom zahvalnošću dajemo zbogom. Počivaj u miru vjerni petroviski prijatelj u Šenkovcu, još jednoč Bog plati za sve! Tvojoj familiji izražavamo iskrenu sućut, neka im Gospodin podari batrenje i snagu u ovoj velikoj i neizmjernoj tugi.

Timea Horvat

U spomen

**ŠANDOR MATORIC
(1963. – 2021.)**

Iznenada, nakon kratke i teške bolesti, uslijed posljedica zaraze virusom COVID-19 19. prosinca 2021. godine napustio nas je načelnik Starina Šandor Matoric.

Šandor Matoric rođen je 19. listopada 1963. godine u Starinu u hrvatskoj obitelji, od majke Ane i oca Karla. Nakon osnovne škole završio je ugostiteljsku školu. Cijeli život bavio se ugostiteljstvom i trgovinom, bio je vlasnik nadaleko poznate starinske Seoske gostione.

Šandor Matoric bio je izrazito aktivan i u hrvatskom društvenopolitičkom životu Šeljina i svog rodnog Starina. Od 2010. do 2014. bio je zastupnik mjesne samouprave Starina, a od 2014. do 2019. načelnik Starina. Na tu dužnost ponovno je izabran 2019. godine. Uz njegovo ime veže se niz mjesnih projekata, poput obnove seoskog Doma kulture. Inicijator je brojnih veza s prekodravskim naseljima, pa tako i s Grubišnim Poljem i Sopjem. Od 2010. do 2019. zastupnik je Hrvatske samouprave Šeljina, čiji je predsjednik bio od 2010.

do 2014. godine, a zastupnik od 2006. do 2010. godine. Bez Šandora ne bi bilo priredbe „Dravsko proljeće” niti niza drugih velikih projekata suradnje Hrvata s obje obale Drave. Bio je pokretač suradnje dvaju prijateljskih naselja, Starina i Sopja.

Šandor Matoric bio je muž, otac, sin i brat... Šandor je bio prijatelj. Moj prijatelj. Prijatelj brojnih ljudi. Čovjek otvorene duše i srca, čije su ruke bile široke kao Jadransko more ili polja Podravine, koju je toliko volio, ili brzaci nemirne Drave čiji je svaki val dnevno pozdravljao. Pregolema tuga i bol uvukla se u naša srca, srca svih onih koji su znali i poznavali Šonjiju. Bol je jaka, gubitak ogroman za njegove najmilije, obitelj, prijatelje, rodno selo, Hrvate u Podravini i šire. Teško pronalazim riječi dragi prijatelju. Srce mi je kao stisnuta šaka, puno bola i nevjeric.

Neka Ti je laka podravska zemlja, dragi Šandore.

Branka Pavić Blažetin

U spomen

**FRANJO HORVAT
(1955. – 2021.)**

Nakon duže bolesti 10. prosinca preminuo je nekadašnji načelnik Starina Franjo Horvat. Franjo Horvat (Ferenc József Horváth) rodio se 20. prosinca 1955. godine u Pečuhu kao najmlađe dijete obitelji s petero djece. Osnovnu školu počeo je pohađati u Starinu, a poslije je osnovnoškolsko školovanje nastavio u Državnoj općoj srpskohrvatskoj školi u Pečuhu. U pečuškoj srednjoj stručnoj školi „Mihály Pollack” stekao je diplomu građevinskog tehničara. Počeo je raditi u šeljinskoj građevinskoj zadruzi, nakon čega se zaposlio u tehničkom odjelu šeljinske uprave. Nakon demokratskih promjena 1990. godine na mjesnim izborima izabran je za načelnika Starina i tu je dužnost obnašao kroz četiri ciklusa (1990. – 1994.), (1994. – 1998.), (1998. – 2022.), (2002. – 2006.). Za vrijeme njegova načelništva Mjesna samouprava u skladu sa zakonskim mogućnostima ujedno je bila i hrvatska manjinska samouprava te održavatelj mjesne hrvatske narodnosne škole. Franjo Horvat ponosno je nosio svoje hrvatstvo i brinuo se o svojim mještanima. Obnašao je niz društvenopolitičkih funkcija na mjesnoj, regionalnoj i državnoj razini. Kroz više mandata bio je zastupnik Hrvatske državane samouprave, zamjenik predsjednika udruge Zajednica podravskih Hrvata, dopredsjednik udruge Organizacija hrvatskih manjinskih samouprava Baranjske županije, član nadzornog odbora društva Croatica Kht., član Zemaljskog vijeća Saveza Hrvata u Mađarskoj i matičar.

Aktivno se bavio njegovanjem hrvatske kulture, svirao je u pratećem tamburaškom sastavu znamenitog starinskog Ženskog pjevačkog zbora i bio jedan od osnivača tamburaškog sastava „Biseri Drave”. Franjo Horvat bio je oženjen, iz braka sa suprugom Marijom rodio mu se sin Ferenc, koji živi u Đuru sa suprugom i dvoje djece. Pokop Franje Horvata je danas u 14 sati na mjesnom groblju u Starinu.

Branka Pavić Blažetin

Mala stranica

Nova godina – nova obećanja

Kad stupimo u novu godinu razmišljamo o novim planovima i željama i često obećavamo da ćemo od nove godine učiniti nešto za sebe. Moramo znati da se neki od planova i obećanja neće ispuniti. Bit će ih lakše ostvariti ako su realni. Možda vrijedi razmisliti o sljedećim planovima, koji su doista ostvarivi i svima pružaju zadovoljstvo:

- Provodite više vremena s voljenima, to je vrijeme neprocjenjivo.
- Naučite se kvalitetno odmarati. Neka to bude kratko, ali redovito.
- Uživajte u malim stvarima (zalazak sunca, miris naranče).
- Prilagodite svoju dnevnu rutinu i raspored. Iznenadit ćete se koliko ćete se energičnije osjećati.
- Bavite se sportom ako još niste započeli. Počnite s malim aktivnostima, npr. šetnjom i laganom gimnastikom.
- Uklonite ljude iz svoje okoline koje potkopavaju vaše samopouzdanje.
- Postavite samo jedan važan cilj za novu godinu. Ne postavljajte previše ciljeva. Što je više obećanja manje su šanse da ćemo ih ispuniti.

Zimske zagonetke

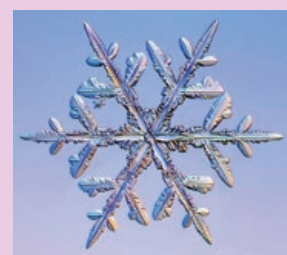
Iznad glave, iznad sela,
iznad hrastova, iznad jela,
lete oblaci čudnih pčela
sve su pčele bijele, bijele,
i svu djecu razvesele. – (nsgije)

Bijela, bijela, a malena,
doletjela iz beskraj
i postala istog trena
na mom dlanu kaplja sjajna. – (apaljhu)

Od vode nastajem, voda postanem. – (del)

Lonac ima, kuhar nije.
Metlu ima, čistač nije.
Bijeli mantil, liječnik nije
A tko je, a tko je? – (čivsnjoge)

Kada padne meki snijeg,
s djecom se penju uz brijeg.
Niz brijeg jurnu kola ova
bez benzina i kotača.
Za uzde ih djeca drže,
od samog su vjetra brže. – (cesaoni)

Znate li ...

Da je najhladnije selo na svijetu Ojmjakon? Ojmjakon se nalazi u istočnom dijelu Sibira na obali rijeke Indigirke i pripada Republici Jakutskoj, od čijeg je glavnog grada udaljen čak 21 sat vožnje automobilom. Najhladnije je naseljeno mjesto na svijetu s najnižom izmjerenom temperaturom od nevjerojatnih -72,2°C. Stanovništvo se obično hrani mesom i ribom, jer zimi imaju problema s transportom voća i povrća iz drugih dijelova zemlje. Korištenje mobitela je zimi gotovo nemoguće, jer se oni redovito smrzavaju u džepovima, a slično je i s automobilima.

Oni koji nemaju grijane garaže jednostavno ih ne gase preko noći da bi ih ujutro mogli upaliti. Učenici moraju ići u školu sve dok temperatura ne padne ispod -52°C. Da, dobro ste pročitali i više vam nije zima. U razdobljima najveće hladnoće stanovnici moraju paziti i na to kako i koliko brzo udišu zrak. Ukoliko dišu preduboko ili prebrzo, na plućima mogu zaraditi ozeblina.

Vic tjedna

- A zašto ti Perice svakog dana kasniš na sat? - pita učiteljica.
- Zato što na uglu prije škole stoji znak s natpisom „USPORI! Škola!“

Okupljanje pomurskih vjernika u Bečehelu

Hrvatska samouprava Bečehela 18. prosinca 2021. u mjesnoj crkvi sv. Ivana Krstitelja priredila je tradicionalni Adventski koncert s hrvatskom svetom misom. Misu je predvodio župnik iz Goričana Josip Drvoderić, a predbožićni ugođaj dočarali su tamburaši Tamburaškog sastava „Stoboš“ iz Velike Kaniže.

Predsjednica Hrvatske samouprave Bečehela pozdravlja okupljene

U Bečehelu živi malobrojna hrvatska zajednica čiji su članovi doseljenici iz hrvatskih pomurskih naselja, većinom iz obližnjeg Sumartona, Petribe i Serdahela. Kako u naselju ne postoji niti jedna odgojno-obrazovna ustanova s nastavom hrvatskoga jezika o raznim hrvatskim sadržajima brine Hrvatska samouprava Bečehela. Samouprava povremeno organizira tečajeve hrvatskoga jezika, izlete u maticu te predavanja o povijesti i običajima hrvatske zajednice. To su uglavnom programi na kojima se okupljaju Hrvati iz cijele regije. Predsjednica bečehelske Hrvatske samouprave Tímea Hári na početku programa zahvalila se vjernicima što su se u predblagdanskome razdoblju odazvali na misno slavlje i koncert. Naglasila je kako pripadnicima hrvatske narodnosti u Bečehelu u očuvanju nacionalnog identiteta uvelike pomažu rođaci i prijatelji.

Svetu misu predvodio je župnik iz Goričana Josip Drvoderić

Goričanski župnik naglasio je kako ga raduje povezivanju vjernika s obje strane granice. Pomurski vjernici više puta su gostovali na raznim priredbama goričanske župe. Smatra da takvi susreti jačaju zajedništvo i vjeru. U svojoj propovijedi posebno je naglasio snagu obitelji koja odražava sliku svete Obitelji iz Nazareta, u kojoj se vidi ostvarena uzajamna suradnja i stvara nepopovljivo zajedništvo, pojedinac pronalazi svoju čvrstu zaštitu, a društvo temelj. Velečasni Josip Drvoderić u održavanju hrvatskih misa na lijevoj obali Mure pomaže dekanu Antunu Hoblaju iz Preloga, pošto njegova župa nema filijalu, a sam Goričan se

nalazi tik do granice. Mjesni župnik Gábor Horváth zbog drugih obaveza nije mogao sudjelovati u svetoj misi, ali je rado prepustio crkvu hrvatskim vjernicima i radovao se inicijativi.

Hrvatskoj svetoj misi naročito se radovala Etelka Lukač koja se

Tamburaški sastav „Stoboš“

prije 47 godina iz Serdahela udala u Bečehel. Izvršno govori hrvatski jezik i kad god je u prilici uključuje se u hrvatske programe.

„Uvijek sam zahvalna svom učitelju iz osnovne škole koji me je nagovorio da nastavim školovanje u Hrvatskosrpskoj gimnaziji u Budimpešti. Obožavam sve što je hrvatsko, preko naše tvrtke imamo mnogo partnera u Hrvatskoj: ne samo partnera, već i mnoštvo dragih prijatelja, od granice preko Varaždina pa sve do

Okupljeni vjernici iz pomurskih naselja

Jadranskoga mora. U Serdahel idem često, tamo mi živi sestra i mama, s njima uvijek razgovaramo na kajkavskom. Drago mi je što je u Bečehelu priređena tako lijepa priredba s prekrasnom svetom misom i adventskim koncertom. Zahvaljujem se Hrvatskoj samoupravi”, rekla je gospođa Etelka.

Tamburaški sastav „Stoboš“ svojom izvedbom oduševio je publiku. Sastav je izveo tradicionalne adventske i božićne pjesme „Radujte se narodi, U to vrijeme godišta, Tiha noć“ i druge, a u pjevanje su se uključili i vjernici pod maskama.

Beta

Prijatelji zauvijek

Danas je još bablje ljeto, i to pravo vruće ljeto, iako smo dobrano u rujnu. Naravno da se i muški dio naše ekipe raduje ovakvim vremenskim prilikama, koje pokušavamo iskoristiti zajedno. Zna se da neće vječno trajati, prije ili kasnije neumoljivo dolazi tmurna, sumorna, kišovita jesen. Trudimo se iskoristiti povoljne vremenske prilike. Špansiramo, odnosno šetamo dunavskim šetalištem u južnom dijelu Čepeljskog otoka. Usput smo navratili u drveni mlin, koji je sagrađen prvenstveno u turističke svrhe i još uvijek radi. Krajem dana divimo se zalasku sunca iznad široke vode, pa se prepuštamo nostalgiji.

Sudbina je svojedobno slučajno odredila da budemo jedni uz druge. Dogodilo se to prije 57 godina kad smo postali prvaši u našoj budimpeštanskoj gimnaziji na Trgu ruža. A slučajnost je stvorila vječno prijateljstvo, koje ne vene ni nakon tolikih desetljeća, više od pola stoljeća. Postali smo, kako bi se reklo, prijatelji zauvijek, što potvrđuje i činjenica da se u posljednjih desetak godina okupljamo svake jeseni. Proputovali smo zapravo cijelu Mađarsku, čak prelazili i državne granice. Sastajali smo se počev od Santova, Baje, Pečuha, Bate, Budimpešte sve do Pomurja, gdje smo boravili i više puta, a svratili smo i u Zalakaros. Bili smo u Čakovcu i u Adi u Vojvodini. Nažalost, prošle godine nas je sve uplašila pandemija, pa smo se tek sad, nakon drugog cijepjenja protiv korone usudili krenuti put Lovre, odakle je i gdje živi naša razredna prijateljica Anica Radivoj. Neki su iz glavnog grada i njegove okolice krenuli prema jugu, drugi iz suprotnog, južnog smjera stigli na Čepeljski otok, treći iz najudaljenijeg jugozapadnog pomorskog kraja, a bračni par Kuzma iz vojvođanske Ade.

Lovra, malo „mesto“ višenacionalnog Čepeljskog otoka, za sve nas središte svijeta u ta dva dana, događaj vrijedan pamćenja i pismenog traga o njemu. Tu smo čak i prenoćili u udobnom gostinjskom hotelu s punim pansionom, jelovnikom prepunim raznovrsnim lokalnim specijalitetima. Uz dobru kapljicu vina i još boljih rakijica popričali smo o svemu i svim našim zajedničkim poznanicima. Dakako, obvezno o bivšim nam nastavnicima, o onima visoko cijenjenima i danas, a kao što biva, jednako tako i o onima manje voljenima. Prisjetili smo se i dugogodišnje ravnateljice bivšeg nam đučkog doma u Munkácsyjevoj ulici, pokojne Marije Čepelsigeti-Zorinac, koja potječe iz tog kraja, rođena je kao Hrvatica u Tukulji. Neki je iz poštovanja spominju kao dragu „Nenu“. Naravno, došle su na dnevni red i naše osobne, obiteljske stvari, ispričali smo jedni drugima kako su prošle posljednje dvije godine, kako smo prebrodili Covid, kojim smo se cjepivom cijepili, i kako čekamo treću dozu spasonosne injekcije. Doista, takoreći jedni o drugima znamo sve, naravno, i o zdravstvenom stanju, koje je u našoj životnoj dobi, iznad sedamdesete itekako neizbježna tema za razgovor.

Privlačile su nam pažnju čarolije prirodnih ljepota Lovre i njene okolice. Nije slučajno što ovo područje pripada ekološkoj mreži Natura 2000. Tipično poplavno okruženje s bogatim životinjskim svijetom. Od dunavskog trajektnog pristaništa ubrzo smo stigli na naše odredište u Lovri, odakle se inače može nastaviti put prema gradu Kovinu. U „hataru“ malog sela od svega

300 žitelja pažnju nam plijeni romantična građevina, kapela. Godine 1859. dala ju je podići obitelj Habsburg u spomen na grofa Ödöna Zichyja, pristaše carskog režima koji je pogubljen 1848. na ovom mjestu. Zaista, slikovit prizor s romantičnom zgradom usred poplavnog područja, na širokoj livadi okruženoj drvećem i grmljem, spomen-kapelom na vrhu brdašca. O Zichyju se zna da je bio vjeran caru, zbog čega je nesretno završio 30. rujna 1848. Prisiećajući se na taj događaj ovdašnji rimokatolici u društvu njihovog svećenika svake godine okupljaju se oko gotičke građevine.

Uхватili smo lijepo jesensko vrijeme kada je nebo jarko plavo, a nisko sunce širi svoju patinu po tlu. Pozadinu mu daje jesenska priroda tisuću boja. Gotika u poplavljenom području, otok tišine među pješčanim dinama. Ovo je mjesto za sjedenje satima u vedro popodne, gdje je dobro u tišini meditirati o krajoliku, svijetu i svemu što ti padne na pamet.

A unutarnji dio našeg prebivališta u svim segmentima je udoban. Naselje je skroz popločeno, uređene su i ulice, lijepe kuće s njegovanim travnatim površinama i obrađenim vrtovima. S velikom smo predanošću ušli u crkvu i posjetili mjesnu školu. Zgrada škole je moderna, prostrana i nudi idealne uvjete nižim razredima koji ju pohađaju. Ma koji grad bi mogao pozavidjeti mještanima na infrastrukturi koja ih okružuje.

A ja sada već stigavši doma lamentiram o prijateljstvu. Sukladno mome raspoloženju pretražujem na Youtubeu evergreene. Ima ih na pretek. Glazbena diva Tereza Kesovija mi nostalgичno bolno pjeva karakterističnim titrajućim glasom: „Prijatelji stari, gdje ste / kamo nas to život nosi / vjetar je u mojoj kosi / na tren stao, vi se vraćate... Prijatelji stari, gdje ste / pamтите li ove zvuke/ iznad dvora, iznad luke/ dok se bijele krila galeba.“ Istinsko je to prijateljstvo, kao ona ljubav o kojoj je u međimurskoj popevki ispjevano: „Čej je ljubav v srcu istinska il prava,/z njega ju ne spere, Mura niti Drava“.

Puštam i hit Novih Fosila naslovljen „Prijatelji zauvijek“. Uz zvukove se prisjećam svega onoga o čemu smo razgovarali tijekom prošlih dana. Pričali smo i o politici, onoj maloj u našim sredinama, ali i o onoj velikoj. Ma kakva bila ova posljednja, kakav god bio odnos između susjednih država, naše razredno prijateljstvo ne gubi na jačini. Jednoglasno smo odlučili da ćemo se ponovo vidjeti na jesen sljedeće godine, u šokačkom gradiću Mohaču. Ne smijemo prestati sa susretima, jer kako grčka poslovice kaže: „Tko prestane biti prijatelj, prijatelj nikada nije ni bio.“

Josip Mihović

Knjižni fond Zbirke sakralne umjetnosti digitaliziran

Zbirka sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj je predlani kod Državnoga tajništva za odnose s vjerskim zajednicama i narodnosti pri Uredu predsjednika Vlade, i pri Fondu „Gábor Bethlen” dobila za arhiviranje i digitalno katalogiziranje zbirke knjig 200 000 Ft. Kako je pred kratkim najavljeno na stranici društvene mreže prisičke Zbirke, digitalni katalog trenutno čuva opise većjezičnih izdanj koji se nalazu u knjižnici. Tako se ovde najdu mašne knjige, enciklopedije, pjesničke zbirke, Biblije na različiti jezici, doktorske disertacije, evan-

djelja, liturgijske pjesmarice, kalendari, rječnici, romani, molitveniki, uglavnom na hrvatskom i nimškom jeziku, ali isto tako i na latinskom i ugarskom jeziku. Po riči direktora Zbirke, dr. Andrije Handlera, knjige su dostupne isključivo za istraživanje u prostoriji Zbirke, tijekom djelatnoga vrimenta, tj. svaki tajeđan, u srijedu i petak od 9 do 16 uri , a u subotu od 10 do 16 uri.

Tiho

ERČIN

Erčinska Plesna skupina „Zorica” poziva sve ljubitelje plesa i zabave na tradicionalnu Pokladnu veselicu, koja se održava 22. siječnja 2022. u 18 sati u mjesnom Kulturnom domu. Svira mohački sastav „Poklade”, ali bit će i disco glazbe. Zabava je pod maskama i s narankom, a ulaznica predstavljaju dobrovoljan prilog za tombolu. Priredba se organizira u skladu s važećim protuepidemijskim mjerama, obvezna je potvrda o cijepljenju.

KOLJNOF

Općina Koljnof vas srdačno poziva 15. januara, na Memorijalni kolegij, prilikom 30. obljetnice međunarodnoga priznanja Republike Hrvatske. Svetačnost se začme s polaganjem vijenca kod Spomenika doseljenja u 11.30 uri. Isti dan navečer od 19 uri Koljnofsko hrvatsko društvo vas čeka i na tradicionalni Hrvatski bal u Restoran Tercia. Bal otvaraju Koljnofski tamburaši, a Pinka-band svira do jutra na zabavi.

PEČUH

U organizaciji Hrvatskog kazališta Pečuh 28. studenog u Hrvatskom kazalištu Pečuh upriličeno je predstavljanje knjige napisane na mađarskom jeziku o Antunu Vidakoviću. Radi se o knjizi „János Gyurok: Vidákovics Antal: Színház- és galériaalapító” (Ivica Đurok: Antun Vidaković: Utemeljitelj kazališta i galerije). Izdavač je Hrvatsko kazalište Pečuh, a urednik Slaven Vidaković. Knjiga je tiskana 2021. godine, tisak potpisuje

Croatica. U prvom dijelu programa nastupio je Pečuški balet koji je izveo predstavu „Az iszonyat balladája” (Balada užasa), čiju kooreografiju potpisuje nositelj nagrade „Harangozó” Lóránd Zachár. O knjizi su govorili autor knjige dr. Ivica Đurok i njegovi gosti, ravnateljica Pečuškog baleta i nositeljica nagrada Kossuth i Ferenc Liszt, zaslužna umjetnica Teodóra Uhrík te bivši ravnatelj i član Nacionalnog kazališta Pečuh, redatelj László Bagossy, koji je ujedno utemeljitelj Pečuškog ljetnog kazališta.

HRVATSKO KAZALIŠTE NA GAVRANFESTU U PRAGU

Kako donosi HINA, u organizaciji Češko-hrvatskog udruženja iz Praga i Kazališta STUDIO DVA u Pragu je od 14. do 17. listopada održan 12. međunarodni kazališni festival GavranFest, posvećen hrvatskom književniku Miri Gavranu, na kome su teatri iz četiri zemlje izveli šest Gavranovih predstava.

Selektor i producent František Karoch koncipirao je program tako da festival otvori domaćin, Kazalište Studio Dva iz Praga s Gavranovom dramom „Sve o muškarcima”. Drugoga dana festivala, na raspoređu je bio isti autorov tekst, ali u izvedbi Teatra Gavran iz Zagreba i u režiji Mladene Gavran. Trećega dana na raspoređu je bila drama „Lutka” u izvedbi Gradskog kazališta Trenčín iz slovačkog Trenčína, u režiji Štefana Richtarecha. Četvrtoga dana, 17. listopada iz Mađarske, iz Pečuha po prvi put na ovom festivalu predstavilo se Hrvatsko kazalište s komedijama „Muž moje žene” i „Povratak muža moje žene” u režiji Nine Kleflin.